

**GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
KAUTOKEINO KOMMUNE**

Kommunal- og regionaldepartement
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Melding om vedtak

Vår ref
2008/39/2

Arkiv:
103

Deres ref:

Saksbehandler
Berit Solveig Bals
78 48 71 34

Dato
24.01.2008

**SØRHEIMSUTVALGETS INNSTILLING - KAUTOKEINO KOMMUNES
UTTALELSE.**

Formannskapet behandlet i møte 23.01.08, sak 2/08 – Sørheimsutvalgets innstilling – Kautokeino kommunes uttalelse.

Vedlagt følger Kautokeino kommunes uttalelse.

Med hilsen
Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune

Berit Solveig Bals
Sekretær

Kopi til:

Kommunenenes Sentralforbund	Postboks 1378 Vika	0114	Oslo
KS Finnmark	Postboks 253	9701	Lakselv

Postadresse
Bredbuktnesveien 6
9520 Kautokeino
E-post: e-post@kautokeino.kommune.no

Besøksadresse

www.kautokeino.kommune.no

Telefon
78 48 71 00
Telefaks
78 48 71 99

Bank
4740 050 1129
Org.nr
9454 75 056

SAMLET SAKSFREMSTILLING

Arkivsak: 2008/39-1	Arkiv: 103	Saksbehandler: 'Odd Keskitalo	Dato: 15.01.2008
------------------------	---------------	----------------------------------	---------------------

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
2/08	Formannskapet	23.01.2008

Sørheimsutvalgets innstilling - Kautokeino kommunes uttalelse.

Sammendrag:

Effektene av forslaget vil i grove trekk innebære:

- En utvidelse av antall tilskuddskommuner
- En omfordeling fra små kommuner til større kommuner
- En omfordeling fra nord til sør

I Finnmark vil en slik geografisk omfordeling medføre et tap på 114 millioner kroner. I Finnmark og Troms vil endringer i kommunestrukturen i liten grad gi effektiviseringsgevinster som følge av topografiske, klima- og kommunikasjonsmessige forhold.

Saksutredning

Kommunal- og regionalminister Åslaug Haga nedsatte 23. desember 2006 et tverrpolitisk utvalg til å vurdere forslag om et nytt inntektssystem for kommunene og fylkeskommunene. Dette utvalget benevnes som Sørheim-utvalget.

I tilleggsproposisjonen for statsbudsjettet for 2006, varslet regjeringen at den ville foreta en egen gjennomgang av Borge-utvalgets utredning (2005), og fremme forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene i kommuneproposisjonen for 2009.

De politiske partiene med representasjon på Stortinget ble invitert til deltakelse i et utvalg, som skulle vurdere deler av inntekts- og finansieringssystemet for kommunene.

Utvalget har nå lagt frem sin innstilling.

I forbindelse med høringsuttalelse til NOU 2005:18 Fordeling, forenkling, forbedring – inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner, anbefalte KS Buskerud og Vestfold en rekke endringer til Borge- utvalgets innstilling. Etter at høringsuttalelsene var gjennomgått, oppnevnte Regjeringen Sørheim-utvalget til å gjennomgå en rekke forhold som KS Buskerud og Vestfold hadde belyst.

Sørheim- utvalget la fram sin innstilling til Kommunal- og regionalministeren 26. oktober 2007. Kommunene har høringsfrist til 28. januar 2008.

Sørheim- utvalgets mandat har følgende målsetting;

"Inntektssystemet er et system for fordeling av den økonomiske rammen for de frie inntektene på kommuner og fylkeskommuner slik at kommunene og fylkeskommunene blir satt i økonomisk stand til å gi innbyggerne et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av hvor i landet man er bosatt. I tillegg til å sikre innbyggerne grunnlag for et likeverdig tjenestetilbud skal inntektssystemet bidra til et bosettingsmønster slik at hele landet tas i bruk."

Regjeringen har videre formulert virkemidlene som skal benyttes for å oppnå målsettingen;

"Et likeverdig tjenestetilbud skal oppnås gjennom inntekts- og utgiftsutjevningen, mens tilrettelegging for et ønsket bosettingsmønster skal oppnås gjennom de regionalpolitiske virkemidlene. De regionalpolitiske virkemidlene i dagens rammetilskudd består av Nord-Norge- tilskudd, regionaltilskudd og kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift. Det ordinære skjønnstilskuddet, dvs. skjønnstilskudd eksklusive kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, er et supplement til innbyggertilskuddet og skal bl.a. ivareta spesielle lokale forhold som ikke fanges opp av den kriteriebaserte utgiftsutjevningen. I tillegg benyttes skjønnstilskuddet til å fange opp uforutsette hendelser og til å finansiere utviklingsprosjekter."

I følge beregninger foretatt av Landsdelsutvalget innebærer forslaget at Kautokeino vil ha et betydelig inntektstap, ca 7,5 mill pr år som følge av omleggingen. I tabellen nedenfor fremgår konsekvensene for kommunene i Finnmark:

	Samlet gevinst/tap Uten INGAR mill. kr.	Samlet gevinst/tap Med INGAR 1. års effekt mill. kr.
2002 Vardø	-6,2	-0,2
2003 Vadsø	-4,7	-1,4
2004 Hammerfest	-16,3	-1,6
2011 Kautokeino	-7,5	0,5
2012 Alta	-37,3	-2,9
2014 Loppa	-2,4	-0,2
2015 Hasvik	-2,1	0,0
2017 Kvalsund	-0,1	-0,1
2018 Måsøy	-2,1	0,0
2019 Nordkapp	-0,4	-0,8
2020 Porsanger	-1,0	-0,2
2021 Karasjok	-6,6	0,0
2022 Lebesby	-2,0	0,0
2023 Gamvik	-2,0	0,1
2024 Berlevåg	-0,6	0,1
2025 Tana	-7,4	-0,3
2027 Nesseby	0,1	0,0
2028 Båtsfjord	-3,7	-0,3
2030 Sør-Varanger	-13,0	-1,6
Finnmark	-115,4	-8,8
"Vinnere"	0,1	0,8
"Tapere"	-115,5	-9,6

Vurdering:

Sørheim- utvalget har foreslått følgende endringer;

Skatteandel:

Utvalget anbefaler at skatteinntektene fortsatt skal utgjøre 50 % av kommunens samlede inntekter.

Kommentar:

Skatteinntektene mellom landets kommuner er svært ulikt fordelt. I inntektssystemet, det vil si i fordelingsmodellen, bør derfor andel rammetilskudd økes på bekostning av andel skatteinntekter. Fordelingen av vekst i skatteinntektene fra et år til et annet vil på denne måten slå mer positivt ut for skattesvake kommuner.

Utvalgets vurdering er ikke sammenfallende med kommunens. Økning av rammetilskuddet vil gi en bedre og mer forutsigbar effekt.

Selskapsskatt:

En andel av selskapsskatten blir per i dag tilbakeført til kommunene. Utvalget anbefaler at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt og at den andelen av skatten som selskapsskatten utgjør i dag, legges på skatt fra personlige skatteyttere.

Kommentar:

Selskapsskatten er ulikt fordelt mellom kommunene og derfor lite egnet til å finansiere sentrale og viktige velferdstilbud.

Utvalgets konklusjoner støttes og selskapsskatten fjernes som kommunal inntekt.

Inntektsutjevning:

Utvalgets flertall mener at dagens inntektsutjevning ikke er tilstrekkelig til å sikre kommuner med svakt inntektsgrunnlag nødvendige ressurser, og anbefaler å øke den symmetriske inntektsutjevningen fra 55 % til 60 %.

Kommentar:

For at alle kommunene skal kunne yte et likt tjenestetilbud bør inntektsutjevningen være høy og økes til ytterligere 75 %. Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet, bør ytterligere kompenseres med 95 % av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet.

Sørheim-utvalgets forslag ivaretar ikke i tilstrekkelig grad dette behovet.

Distriktpolitiske tilskudd:

Utvalgets flertall anbefaler å samle dagens regionalpolitiske ordninger i inntektssystemet, dvs. Nord- Norge tilskuddet, regionaltilskuddet og en del av skjønnstilskuddet i et nytt distriktpolitisk tilskudd. Kriteriene for fordeling av det nye tilskuddet kobles til det distriktpolitiske virkeområdet.

Kommentar:

Forslaget innebærer en netto reduksjon i tilskuddet til kommunene i Finnmark fylke. Dette vil forringe tjenestetilbudet i utsatte distriktskommuner og undergrave regionalpolitiske målsettinger om å styrke Nord-områdene. Effektene er avfolkning av kommunene i Finnmark.

Forslaget avvises og utvalgets forslag kan ikke støttes. En mulighet kan være å erstatte Nord-Norge tilskuddet med et Nord-område tilskudd, som vil være i tråd med regjeringens Nord-område satsning. Et eventuelt Nord-område tilskudd bør fullt ut kompensere for tap av NN-tilskuddet, regionaltilskuddet og skjønnsmidlene. En geografisk avgrensning til Finnmark og Nord-Troms bør være en løsning som kan vurderes.

Befolkningsoppdatering og vekst:

Etterspørsel etter kommunale velferdstjenester bestemmes både av antall innbyggere og sammensetningen av befolkningen. Utvalget foreslår å opprettholde oppdateringen av

innbyggertallet ved beregning av inntektsutjevning, men anbefaler en endring av telledato til 1. juli i året før budsjettåret for å gi større forutsigbarhet for kommunene.

Kommentar:

Sørheim-utvalgets anbefaling om beregning av inntektsutjevning støttes. Dette ivaretar vekstkommunenes behov for rask kompensasjon for nye innbyggere.

Det kan synes som om Sørheim-utvalget ikke har drøftet om det skal tas spesielle hensyn til småkommuner med sterk fraflytting, som dermed også på kort sikt risikerer betydelige utslag i overføringne i fra staten.

Skjønnsmidler:

Utvalget anbefaler å redusere skjønnsrammen ved å overføre midler til det distriktpolitiske tilskuddet og veksttilskuddet, og at kompensasjon for endringene i inntektssystemet i perioden 2002-2006 legges til innbyggertilskuddet.

Kommentar:

Det må legges til grunn at landet har en krevende geografi og kommunestruktur. Det er en målsetning at det skal bo folk i alle deler av landet.

Skjønnsmidlene skal fungere som et "sikkerhetsnett" for kommunene, for å sikre muligheten til å rette opp kortsiktig inntektssvikt i enkelte kommuner, ivareta spesielle forhold og mulighet til å korrigere eventuelle unøyaktigheter.

Kommunen støtter ikke utvalgets anbefaling og mener at skjønnsmidlene derfor bør opprettholdes på dagens nivå.

Overgangsordning:

Utvalget anbefaler at dagens overgangsordning erstattes av en inntektsgarantiordning som skjermer kommunene mot endring i rammetilskuddet, som medfører nettotap for den enkelte kommune. Inntektsgarantiordningen finansieres ved at alle landets kommuner trekkes et like stort beløp regnet pr. innbygger.

Utvalget mener at en kommune gjennom et innteksgarantitilskudd skal få kompensert for en utvikling i rammetilskuddet som ligger mer enn 300 kroner lavere enn landsgjennomsnittlig vekst per innbygger. Tilskuddet skal finansieres ved et likt trekk per innbygg for alle landets kommuner.

Kommentar:

Den foreslåtte endringen vil slå positivt ut også for kommuner som har store endringer i befolkningssammensetningen. Inntektsgarantien som skal kompensere for tap ved nyordningen, vil imidlertid ikke fullt ut kompensere for det tapet Kautokeino kommune vil få ved full gjennomføring av ordningen.

Det er også svært usikkert hvordan overgangsordningen vil slå ut for Kautokeino over tid. Uten overgangsordningen vil Kautokeino tape 7,5 millioner kroner. Med den til dels kompliserte beregningsmåten, hvor alle kommunene skal ha et likt trekk per innbygger for å kompensere for tap i de kommunene som et år har et "tap" på mer enn kr 300 pr. innbygger for alle landets kommuner er det vanskelig å se hvordan dette kan gi en forutsigbar inntektsgaranti.

Kommunen kan ikke se at utvalgets forslag ellers dokumenterer eller sannsynliggjør at kommunens tap gjennom omleggingen av inntektssystemet vil bli kompensert gjennom overgangsordningen.

Kommunen mener at dette elementet må vurderes og bearbeides nærmere, for å sikre at en ikke kommer i den situasjonen at de kommunene som kommer dårlig ut etter omleggingen, har betydelige reduksjon når 2. årseffekten skal beregnes.

Forslag til vedtak:

Kautokeino kommune viser til at det er Regjeringen og Stortinget som har det nasjonale ansvaret for innbyggernes velferd. Regjeringen og Stortinget har derfor ansvaret for at inntektssystemet legger til rette for at alle innbyggere i landet skal oppleve å få et likeverdig nasjonalt velferdstilbud. Det må ikke legges opp til ordninger som gjør at inntektssystemet stigmatiseres slik at kommuner som har særskilte behov på vegne av sin befolkning ikke kan fylle denne oppgaven. Enhver ordning må ha et sikkerhetsnett som fanger opp de mere lokale og særskilte behov som alltid vil eksistere. Så også og ikke minst i vår kommune.

Høringsforslaget medfører at nær alle kommuner i Finnmark fylke kommer dårligere ut enn med dagens ordning. Dette er svært uheldig og fører til et mye dårligere tjenestetilbud i kommunene. Sett i lys av dette er forslaget ufordelaktig også for Finnmark som helhet. Dette kan i seg selv tilsi at Sørheimutvalgets innstilling bør avvises. Det er imidlertid momenter i forslaget som vil gjøre inntektssystemet mer tilpasset og riktig i forhold til dagens ordning.

Et avgjørende forhold for Kautokeino kommune er at et nytt inntektssystem må ta et tilstrekkelig hensyn til tjenestetilbudet i utsatte distriktkommuner og at regionalpolitiske målsetninger om å styrke Nord-områdene prioriteres. En reduksjon av inntektene til Finnmarkskommunene er derfor ikke akseptabelt eller forenlig med målsetningen om et tilfredsstillende tjenestetilbud i nord.

Forslaget til overgangsordning, slik det er skissert i forslaget med økning av inntektene med 500 tusen kroner for Kautokeino kommune er heller ikke et tilstrekkelig godt grunnlag for å konkludere med at eksempelvis Kautokeino ikke allikevel vil tape 7.5 millioner årlig med omleggingen. Istedenfor at kommunene i Finnmark må feste sin lit til en usikker overgangsordning, bør det heller vurderes å innføre et eget Nordområde kriterium, som dekker kommunene i Finnmark og Nord Troms og som fullt ut garanterer for at inntektsnivået opprettholdes fullt ut.

Ordningen har heller ikke tatt høyde for behovet for særskilte kriterier knyttet til samiske kommuners behov for full kompensasjon for merutgifter til tospråklighet i grunnskolen og den kommunale virksomheten for øvrig. Kommunene Karasjok og Kautokeino har for øvrig ved flere anledninger tatt opp dette forholdet med sentrale myndigheter.

Det er også grunn til å bemerke at Karasjok og Kautokeino, som de to største kommunene i landet arealmessig, og med til dels spredt bosetting, også naturlig nok har forholdmessig store merkostnader på infra-strukturelle tiltak og kommunal tjenesteyting. Dette forholdet blir ikke ivarettatt med det framlagte forslaget. Disse to kommunene er også av de mest skattesvake kommunene med lavest gjennomsnittelige skattbare inntekt på landsbasis. For å opprettholde tjenestetilbudet er kommunene derfor helt avhengige av at rammeoverføringene i sum ikke på noen måte blir lavere enn på dagens nivå, samtidig som man må legge opp til en fordelingsnøkkel som også ivaretar det samiske behovet. I motsatt fall kan vi ikke se at forslaget følger opp intensjonen om en rettferdigere fordeling.

Det vises for øvrig til kommentarene til de ulike punktene i saksfremlegget.

Formannskapets behandling

Ordfører fremmet forslag til vedtak med følgende tillegg til 5. avsnittet i forslag til vedtak:

Og viser i den sammenheng til rapport fra arbeidsgruppe i Kommunal- og regionaldepartementet mai 2002, "Utgifter knyttet til tospråklighet i kommunene og fylkeskommunene".

Forslag til vedtak med tillegget ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets vedtak, enst.:

Kautokeino kommune viser til at det er Regjeringen og Stortinget som har det nasjonale ansvaret for innbyggernes velferd. Regjeringen og Stortinget har derfor ansvaret for at inntektssystemet legger til rette for at alle innbyggere i landet skal oppleve å få et likeverdig nasjonalt velferdstilbud. Det må ikke legges opp til ordninger som gjør at inntektssystemet stigmatiseres slik at kommuner som har særskilte behov på vegne av sin befolkning ikke kan fylle denne oppgaven. Enhver ordning må ha et sikkerhetsnett som fanger opp de mere lokale og særskilte behov som alltid vil eksistere. Så også og ikke minst i vår kommune.

Høringsforslaget medfører at nær alle kommuner i Finnmark fylke kommer dårligere ut enn med dagens ordning. Dette er svært uheldig og fører til et mye dårligere tjenestetilbud i kommunene. Sett i lys av dette er forslaget ufordelaktig også for Finnmark som helhet. Dette kan i seg selv tilsi at Sørheimutvalgets innstilling bør avvises. Det er imidlertid momenter i forslaget som vil gjøre inntektsystemet mer tilpasset og riktig i forhold til dagens ordning.

Et avgjørende forhold for Kautokeino kommune er at et nytt inntektssystem må ta et tilstrekkelig hensyn til tjenestetilbudet i utsatte distriktskommuner og at regionalpolitiske målsetninger om å styrke Nord-områdene prioriteres. En reduksjon av inntektene til Finnmarkskommunene er derfor ikke akseptabelt eller forenlig med målsetningen om et tilfredsstillende tjenestetilbud i nord.

Forslaget til overgangsordning, slik det er skissert i forslaget med økning av inntektene med 500 tusen kroner for Kautokeino kommune er heller ikke et tilstrekkelig godt grunnlag for å konkludere med at eksempelvis Kautokeino ikke allikevel vil tape 7.5 millioner årlig med omleggingen. Istedenfor at kommunene i Finnmark må feste sin lit til en usikker overgangsordning, bør det heller vurderes å innføre et eget Nordområde kriterium, som dekker kommunene i Finnmark og Nord Troms og som fullt ut garanterer for at inntektsnivået opprettholdes fullt ut.

Ordningen har heller ikke tatt høyde for behovet for særskilte kriterier knyttet til samiske kommuners behov for full kompensasjon for merutgifter til tospråklighet i grunnskolen og den kommunale virksomheten for øvrig. Kommunene Karasjok og Kautokeino har for øvrig ved flere anledninger tatt opp dette forholdet med sentrale myndigheter, og viser i den sammenheng til rapport fra arbeidsgruppe i Kommunal- og regionaldepartementet mai 2002, "Utgifter knyttet til tospråklighet i kommunene og fylkeskommunene".

Det er også grunn til å bemerke at Karasjok og Kautokeino, som de to største kommunene i landet arealmessig, og med til dels spredt bosetting, også naturlig nok har forholdmessig store merkostnader på infra-strukturelle tiltak og kommunal tjenesteyting.

Dette forholdet blir ikke ivaretatt med det framlagte forslaget. Disse to kommunene er også av de mest skattesvake kommunene med lavest gjennomsnittelige skattbare inntekt på landsbasis. For å opprettholde tjenestetilbudet er kommunene derfor helt avhengige av at rammeoverføringene i sum ikke på noen måte blir lavere enn på dagens nivå, samtidig som man må legge opp til en fordelingsnøkkel som også ivaretar det samiske behovet. I motsatt fall kan vi ikke se at forslaget følger opp intensjonen om en rettferdigere fordeling.

Det vises for øvrig til kommentarene til de ulike punktene i saksfremlegget.